Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Schindelmann Ferenc

Cím: Martinovics öt teljesitménye

Forrás: a Nép

Byp. (Hely) | 1921. 10.26 (Idő) | (Köt. v. füz.) | (Ol

Osztályozás

Tárgy: 92

Hely: Martinovics Ignác

Idő: "1921"

Személy

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Martinovics öt teljesitménye

A halálra itélt Martinovics kegyelemkérő eredeti levele a Fővárosi Muzeumban

A „magyar jakobinusok" bünpörének hosszabb ideig tartó tárgyalása után a kir. tábla 1795. évi április hó 27-én hozta meg közismert halálos ítéletét. A hétszemélyes tábla, mint az ország legfőbb törvényszéke, *Sándor Lipót* főherceg-nádor elnöklete alatt hamarosan végzett a per hatalmas anyagával s a tábla ítéletét már április 29-én helybenhagyta. *Martinovics* hosszabb tépelődés után megkegyelmeztetését nem egyenesen királyától, *I. Ferenctől* kérte, hanem a nádorhoz intézett alázatos kérvényében ennek közbenjárásáért esdekelt. Jónak látta azonban más pártfogót is keresni és erre ugylátszik az osztrák főtörvényszéknek egyik tanácsosát tartotta legalkalmasabbnak, akit barátjaként is szólit meg. Május 8-án levelet ir neki, amelyben arra kéri, hogy megkegyelmeztetése, illetve büntetésének enyhitése érdekében ne tagadja meg tőle illetékes helyen közbenjárását. *Egyuttal megkegyelmeztetésének ellenértékeképpen öt pontba foglalt olyan teljesitményeket igér, amelyek az udvarnak és hazájának igen nagy hasznára lesznek.*

E levél eredeti kéziratát a *Fővárosi Muzeum* érdekében kifejtett hivatalos gyüjtési tevékenységem közben *a közelmult napokban fedeztem fel* egyik jónevü régiség kereskedőnknél. A főlötte érdekes és *Martinovics* egyénisége is jellemző német nyelven, gótikus betükkel irt négy oldalas kéziratának első és utolsó oldalát facsimilében mutatom be.

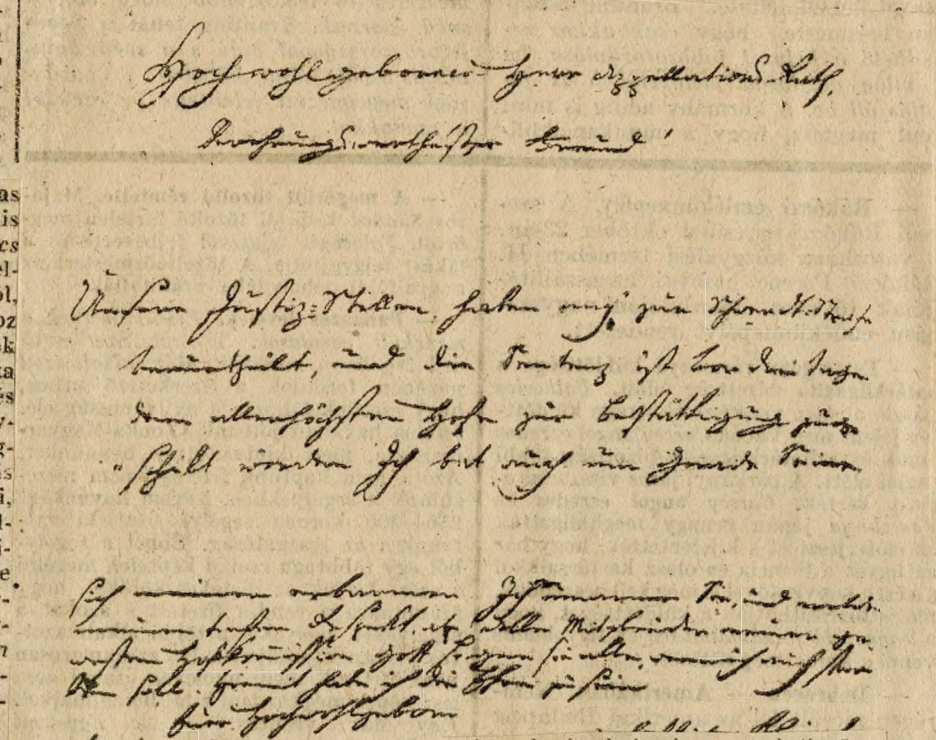

Wien den 8. May 1795

Teljes szövege magyar nyelvre forditva a következő:

„Nagyságos Főtörvényszéki Tanácsos Ur, mélyen tisztelt Barátom! Biróságaink pallos általi halálra itéltek és az itélet három nappal ezelőtt megerősités végett a legmagasabb udvarhoz terjesztetett fel. Evégből készült folyamodványomban *kegyelmet is kértem Őfelségétől* és engedélyt kaptam arra, hogy Nagyságodnak irhassak.

Mivel Nagyságod tagja volt a miattam kirendelt udvari bizottságnak, büncselekményem lényegéről e helyütt nem szólhatok: annak ugy sulyosbitó, mint enyhitő körülményei is Nagyságod előtt eléggé ismeretesek. *Segitsen rajtam, mentsen meg engem nemes emberbarát!* Ön engem büncselekményem vizsgálata alatt megismert és az egész udvari bizottsággal egyetemben elég okot talált arra, hogy elkövetett hibámtól eltekintve ne tartson megvetendő embernek. Ön ismeri büncselekményem eredetét? Legyen kegyes annak, aki megkegyelmeztetésemet vagy legalább büntetésem enyhitését kieszközölni tudja megmondani, hogy *megmentésemért a legmagasabb udvarnak és hazámnak öt hasznos teljesitményt igértem*, amelyeket, ha a kivánt eredgem léghajósokra, nagyon egyszerü és nem igényel több legénységet, mint amennyi egy ágyunál szokásos. Emellett ugy van megszerkesztve, hogy a titok csakis a mi hadseregünkben őrizhető meg. Erre a gondolatra csak mosménnyel végrehajtani nem tudnék, önként vetem alá magam a halálbüntetésnek.

1. *Minden várat, legyen az bármily erős, négy-öt nap alatt megadásra és átadásra kényszeritek.* Ez a találmány nem azonos azzal, amelyről Bécsben jelentést tettem: ehhez nincs szüksé-